

Hiërarchie en mobiliteit

Staten en kasten in koloniaal India

Inleiding

Het koloniale bestuur over Brits India besloeg nooit het hele Zuid-Aziatische subcontinent. Tot de onafhankelijkheid in 1947 stond ongeveer een derde van het landoppervlak en een kwart van de bevolking onder het gezag van inheemse vorsten die bij verdragen hun defensie en buitenlandse betrekkingen aan de Britten hadden overgedragen. Het was onmogelijk een reis te maken van het Himalayagebergte in het noorden naar Kanyakumari op de zuidpunt zonder verschillende malen het grondgebied te doorkruisen van een Indiase *Maharaja*, *Raja* of *Nawab*. Vanuit het India Office in Londen liepen er via de gouverneur-generaal in New Delhi bestuurslijnen naar alle uithoeken van Zuid-Azië, inclusief deze semi-onafhankelijke vorstenstaten. Als onderkoning onderhield de gouverneur-generaal contacten met die staten, waarbij hij gebruik maakte van de diensten van het Politieke Departement.

In de pre-Britse periode waren de Indiase staten gedurig gewikkeld in onderling conflict. Met de vestiging van de *pax Britannica* werd die politieke dynamiek gesmoord en de Britten hielden niet op dit te roemen als hun grote verdienste. 'The withdrawal of our restraining hand would let loose all the elements of confusion,' merkte Lord Ellenborough in 1843 tevreden op (Sever 1985 1: 191). Terugkeer van die verwarring moest beslist worden voorkomen, want de koloniale overheid had behoefte aan orde. Daarom bracht Aitchison (1862), secretaris van het Politieke Departement, na de grote volksopstand van 1857 ('Muitterij') de verschillende verdragen en *sanads* (eigendomsgaranties)

* Met dank aan nwo (Den Haag) voor de toegekende onderzoekssubsidie en mijn collega Dr. Hein Streefkerk voor zijn kritisch commentaar.

van die staten zorgvuldig in kaart. Durand en Tupper (1895)¹ legden vervolgens uitvoerige handboeken aan, 'giving chapter and verse for the handling of every sort of question and quandary as regards the states' (MacMunn 1936: 168). En tegelijkertijd probeerde men de politieke relaties met de staten te standaardiseren in een groot hiërarchisch kader.

Geografisch overzicht van Brits India en Indiase staten in de jaren dertig, geproduceerd door drs. Hans de Visser, UvA Kaartenmakers

1 Mortimer Durand legde als jong ambtenaar op het Politieke Departement een verzameling aan van 'Leading Cases' (1875) waarop Lewis Tupper later voortbouwde voor zijn vierdelige standaardwerk (1895).

Na die Muiterij kwam India onder de Britse Kroon. De *locus* van het gezag was voortaan de onderkoning en iedereen die meetelde kon nu hiërarchisch worden gerangschikt in relatie tot de onderkoning. Dat gold ook voor de vorsten, zij het niet als groep maar individueel. Zoals Cohn (1983: 180) heeft opgemerkt, hanteerden de Britten een theorie van hiërarchie die de vorstelijke rangorde vaststelde op grond van objectieve gegevens, politieke geschiedenis en ceremoniële onderscheidingen. Over objectieve gegevens als bevolkingsaantallen en belastinginkomsten kon moeilijk worden getwist. De geschiedenis van de onderlinge politieke relaties werd door de betrokken partijen echter gedurig bediscussieerd en geherinterpreteerd. En een veelheid aan felbegeerde ceremoniële voorrechten, zoals saluutschoten, erewachten, bezoeken en ontvangsten, diende tenslotte om de onderlinge verhoudingen te markeren en voor iedereen zichtbaar te maken.

Dit vastleggen van een in oorsprong dynamisch systeem vertoont sterke overeenkomsten met het kastensysteem. Ook in het kastensysteem was de positie van een *jati* (kaste) in die hiërarchie omstreden, bestonden er geschillen over opgeëiste en toegekende positie en ontstond er dynamiek door het streven naar opwaartse mobiliteit. De Britten beschouwden de sanskriet teksten over kaste echter als normatief en meenden de Indische maatschappij recht te doen door vast te houden aan het tekstuele ideaal. De grote etnografische handboeken en volkstellingen, die in de tweede helft van de negentiende eeuw begonnen te verschijnen, zagen de kastenverdeling als van oudsher gegeven en de Britten waren daarom weinig geneigd daarin veranderingen aan te brengen.

De befaamde Indiase socioloog M.N. Srinivas heeft echter laten zien dat het kastensysteem helemaal niet zo rigide was. Naast de rituele statusdeterminant, die de plaats van een kaste in de hiërarchie bepaalde op grond van relatieve reinheid, speelden ook economische en politieke statusdeterminanten een rol. Een verbetering in economische of politieke positie kon leiden tot aanspraken op een hogere rituele positie. Een dergelijke verticale mobiliteit werd nagestreefd door de overname van de rituele opvattingen en gebruiken van de Brahmanen of een andere lokaal dominante kaste. Daarbij moet worden gedacht aan zaken als religieuze cultus, kleding, onderschikking van vrouwen en het afstoten van alle onreine taken (Srinivas 1976: 166ff; 1962: 42). Omdat de hogere kasten werden geacht meer in overeenstemming te leven met de normatieve sanskriet traditie, duidde Srinivas die mobiliteit aan als sanskritisering.

Aan de mobiliteit in de kastenhiërarchie is inmiddels heel veel studie gewijd. Het heeft geen zin om de uitkomsten van dat onderzoek hier uitvoerig te herhalen. De hiërarchie en mobiliteit binnen het systeem van Indiase staten

hebben echter veel minder wetenschappelijke aandacht getrokken en waren nooit of hoogstens zijdelings het onderwerp van studie. Daarom wil ik in het navolgende geen beschrijvende vergelijking geven van staten en kasten in India, maar zal ik proberen de mobiliteit van Indiase staten te analyseren in termen zoals die gewoonlijk gebruikt worden voor de verhoudingen binnen de kastenhierarchie. Daarbij zal de nadruk vallen op de jaren dertig van de vorige eeuw, de periode die direct voorafging aan de onafhankelijkheid en de definitieve ondergang van die staten.

Natuurlijk vallen de grote verschillen allereerst in het oog en het is goed die eerst te noemen. Zo speelde de tegenstelling tussen rein en onrein, door Dumont (1972) beschouwd als het beheersende principe in de kastenhierarchie, in de verhoudingen tussen Indiase staten geen enkele rol. Ook bestond er tussen de verschillende staten geen economische specialisatie met de daaruit voortvloeiende wederzijdse afhankelijkheid, die de noodzakelijke scheiding tussen kasten zo gecompliceerd maakte. En om nog iets te noemen: mobiliteit in het kastensysteem was een groepsproces, terwijl het in de rivaliteit tussen staten vooral ging om de status van de individuele vorsten. Vorst en staat waren echter uitwisselbare termen, omdat voor een *Maharaja* hetzelfde gold als voor Lodewijk XIV: 'l'état c'est moi.' Beide termen zullen hier dan ook naast elkaar worden gebruikt.

Er zijn echter ook belangrijke overeenkomsten. Kast en staten konden onderling strijden over hun specifieke plaats in de hiërarchie en over de principes die hun plaatsing bepaalden, maar het bestaan van die hiërarchie stond niet ter discussie. Staten poogden te stijgen in de vorstelijke rangorde door het verkrijgen van de rechten, privileges en ceremoniële onderscheidingen van de meest dominante staten. Ook een beroep op een geconstrueerd verleden kon – net als bij kasten – worden aangevoerd als rechtvaardiging voor hogere status. We zullen zien dat het meeste verzet tegen dergelijke aanspraken niet kwam van vorsten aan de top van de hiërarchie, maar van vorsten in een ongeveer gelijke positie.

Srinivas heeft erop gewezen dat de Britten de hiërarchische verhoudingen tussen kasten weliswaar hebben vastgelegd, maar juist door hun aanwezigheid de kansen op mobiliteit ook hebben vergroot. Westers onderwijs, economische vernieuwing en een parlementaire democratie boden de verschillende kasten ongekende mogelijkheden op maatschappelijke vooruitgang en daarmee een hogere plaats in de hiërarchie:

The establishment of British rule resulted, on the one hand, in closing the traditional avenues to mobility and, on the other, in opening several new ones (Srinivas 1968: 191).

Hetzelfde lijkt te gelden voor de vorsten. Aanvankelijk werden de staten strikt gescheiden gehouden om onderlinge strijd te voorkomen en een gezamenlijk front tegen de Britten te verhinderen. In het begin van de twintigste eeuw vergrootte het koloniale bestuur echter de ruimte voor contact door de vorsten uit heel India samen te brengen voor gemeenschappelijk overleg. Dat riep de lastige vraag op naar hun officiële volgorde op publieke bijeenkomsten. De onderlinge rivaliteit werd nog verder versterkt door de plannen voor een politieke federatie van Britse provincies en Indiase staten, resulterend in de 'India Act' van 1935. Elke heerser probeerde zich sterk te maken in de vorstelijke rangorde om verzekerd te zijn van een gunstige positie in die nieuwe politieke constellatie.

Kasten trachtten te stijgen in de hiërarchie door de overname van rituelen en gebruiken van hogere kasten. Srinivas wekt echter de indruk dat dit sanskritiseringsproces een gevolg was van eerder verkregen economische en/of politieke vooruitgang, zodat de aanspraak op hogere status vooral een aanpassing betekende aan die vooruitgang en niet zozeer fungeerde als een onafhankelijke factor. Staten streefden op een vergelijkbare manier naar verhoging van hun positie, maar het ritueel van kaste maakte onder hen plaats voor het ceremonieel van de staat met zijn saluutschoten en titulatuur. Maar ceremonieel lijkt onder staten soms een zelfstandig machtsdomein en Michael Fisher (1985) beschrijft hoe de vorst van Awadh (Oudh) in 1819 gebruik maakte van het kroningsceremonieel, niet om reeds verkregen politieke winsten veilig te stellen, maar juist om zijn positie tegenover de (pre-Britse) Mogol keizer te versterken. Wij willen onderzoeken of het staatsceremonieel in recente tijden een vergelijkbare rol speelde.

Ten slotte, de mobiliteit van kasten en staten werd uiteindelijk gecontroleerd door Britse bestuursambtenaren en vaak gebruikt als instrument van *divide et impera*. Vanouds hadden Hindoe (*Maha*)*raj*as de taak geschillen tussen kasten te regelen en de macht om een kaste in de rangorde te laten stijgen of dalen als beloning of straf. Moslim vorsten en ook de Britten namen die functie in veel gevallen over. Inzake staten had de Mogol keizer althans formeel de bevoegdheid de individuele vorsten te eren met gebiedsuitbreiding, titels of ontvangsten (Cohn 1983). Na de val van het Mogol rijk (1857) kwam daaraan een einde en werd India geplaatst onder de Britse Kroon. Voortaan waren het de onderkoning en zijn Politieke Departement die de verdeling van

onderscheidingen over de vorsten en daarmee hun hiërarchie bepaalden. Over het vaststellen en bewaken van die hiërarchie zal het hier gaan.

De Ordening van de Staten

Na de Eerste Wereldoorlog werd de toekomst van Brits-India een steeds belangrijker punt op de politieke agenda. Een officieel 'Indian States Committee' had in 1929 gesteld dat de controle over de vorstenstaten berustte bij de Britse Kroon en niet zonder hun instemming kon worden overgedragen aan een toekomstige nationale regering (isc 1929: 13, 32). Dat klonk heel geruststellend. Maar diezelfde commissie had ook veel onzekerheid geschapen, vooral inzake de plaats van de vorstenstaten in de toekomstige politieke federatie. Hoe waren die staten op dat moment onderling gerangschikt?

Portretten van *Maharaja's* van Baroda en Travancore (privécollectie Kenneth Robbins, Virginia, USA)

Een eerste, overigens weinig gehanteerde, rangschikking zou gemaakt kunnen worden op basis van objectieve gegevens als oppervlak, bevolkingsaantal en belastinginkomsten. In die rangorde komen steeds dezelfde staten bovenaan. Inzake oppervlak waren Kashmir, Hyderabad, Jodhpur, Gwalior en Bikaner de grootste met elk meer dan twintigduizend vierkante mijlen. Kashmir en

Hyderabad deden in omvang niet onder voor Frankrijk en Engeland. Inzake bevolking voerden Hyderabad, Mysore, Travancore, Kashmir, Gwalior, Jaipur, Baroda en Jodhpur de lijst aan met elk meer dan 2 miljoen inwoners. Hyderabad telde in 1931 meer dan 14 miljoen onderdanen. Omdat bevolkingsaantal sterk samenhang met belastinginkomsten stonden deze staten ook bovenaan in de belastingtabel, met elk meer dan Rs. 20 miljoen.

Belangrijker, maar vatbaar voor uiteenlopende interpretaties, was een rangorde naar de aard van de politieke relaties met de Britse 'paramount power'. Met 43 van de ruim vijfhonderd staten bestonden verdragsrelaties. Tot deze groep behoorden de oorspronkelijke Rajput en Hindoe staten (zoals Bikaner en Udaipur, resp. Travancore en Bharatpur), maar ook vorsten die zich hadden losgemaakt uit het vroegere Mogol rijk (zoals Hyderabad en Bhopal). Het eerste en oudste verdrag zou gesloten zijn met Savantwadi (1730, aldus Copland 1982: 42), maar verschillende staten betwistten elkaar de status van oudste verdragspartner van de Britten. De relaties met de overige staten werden bepaald door *sanads* of andere unilaterale overeenkomsten (*Origin* 1929: 124ff.).²

Nog belangrijker dan het al dan niet hebben van een verdrag was wat genoemd werd de kwaliteit van de soevereiniteit van een vorst. De vorsten voerden, ook tegenover het 'Indian States Committee' (1929), aan dat hun verdragen met de 'East India Company' (EIC) uitgingen van wederzijdse gelijkheid en een volledige interne en externe soevereiniteit. De Britten wezen die aanspraak beslist van de hand. Die gelijkheid zou hoogstens hebben gegolden voor de beginperiode, toen de EIC net als andere verdragspartners alleen maar belastingrechten genoot onder de Mogol keizers. Maar die gold zeker niet voor latere verdragen waarbij de EIC namens de Britse regering optrad als beschermheer en de bevoegdheden van de staten beperkte. En de Rajput en Hindoe staten, die beweerden het oorspronkelijke ideaal van Hindoe soevereiniteit te vertegenwoordigen, waren volgens de Britten in feite door de EIC bevrijd van de onderdrukking door later opgekomen staten. Hun verdragen maakten hen tot protectoraat en in vrijwel alle gevallen betaalden zij tribuut aan de Britse overheerser (*Origin* 1929: 126-127).

Vanaf het midden van de negentiende eeuw waren, zoals gezegd, pogingen begonnen de betrekkingen met de staten te standaardiseren in een hiërarchisch

2 De Indiase vorsten zelf maakten in 1929 melding van veertig verdragsstaten en noemden Dungarpur, Sunth, Kuch Behar, Cambay en Janjira niet, maar Dewas en Rampur wel, zie Chamber of Princes 1929: 216ff.

kader. Een belangrijk instrument voor het aanbrengen van rangorde was het aantal saluutschoten, dat een staat mocht afvuren bij staatsbezoeken en officiële gelegenheden. Een eerste lijst van saluutstaten verscheen in 1864. Het hebben van een saluut gold als een groot goed en gaf de vorsten veel prestige.³ Als we de vergelijking met het kastensysteem nog even aanhouden, kunnen we zeggen dat een saluut een even scherpe grens trok als het *upanayana* (heilig koord) ritueel dat de drie hoogste *varnas* (kastenclusters) onderscheidde van de andere *varnas*. MacMunn, die als generaal had gediend in het Brits-Indiase leger, noemde '[t]he whole question of salutes (...) almost a science in itself' en voegde daaraan toe dat 'intrigues to obtain an increase are by no means unknown' (MacMunn 1936: 222).

Stoet bij kroningsfeest in Delhi (1902) in volgorde: de *Nizam* van Hyderabad, de *Maharaja* van Baroda en de *Maharaja* van Travancore (met toestemming van the British Library, Curzon Collection 430/78 Nr.52)

3 Het gaat hier om 'permanent or dynastic salutes', maar daarnaast waren er ook 'personal and local salutes', zie Tupper 1895, vol.3: 333ff.

In 1929 was het aantal staten met een saluut gestegen tot 119, terwijl 441 staten buiten die onderscheiding vielen (*Origin* 1929: 16). Het minimum aantal saluutschoten voor een staat bedroeg negen en het maximum 21. In 1930 behoorden slechts vijf staten tot die selecte groep met 21 saluutschoten, n.l. Hyderabad, Mysore, Baroda, Gwalior en Kashmir. Aanpassingen van de zogenaamde saluutlijst vonden regelmatig plaats, maar 'only after Her Majesty's pleasure in regard to it ha(d) been duly taken' (Tupper 1895, vol. 3: 235). Ter vergelijking: het aantal saluutschoten voor de Britse koning bedroeg 101 en voor de onderkoning 31.

De vijf staten met 21 saluutschoten onderhielden rechtstreekse relaties met de centrale regering via een eigen Resident. De overige staten waren regionaal gegroepeerd in tien zogenaamde Agentschappen, zoals de 'Central Indian Agency' met 28 saluut- en 69 non-saluut-staten, en werden gecontroleerd door een Agent to the Governor-General (AGG). In een groot Agentschap als dat van Centraal India en Rajputana werd de AGG ter zijde gestaan door Residenten (zoals in Jaipur en Udaipur) en Politieke Agenten (in kleinere staatjes). Vooruitlopend op de federatie gingen steeds meer staten over van provinciale naar centrale controle, maar in 1929 was er nog steeds een categorie staten die onder verantwoordelijkheid viel van provinciale regeringen, zoals die van Bombay, Bengalen en de Punjab. Daartoe behoorden ook 33 staten die recht hadden op een saluut. Hier werd de lokale politieke ambtenaar aangeduid als 'Commissioner or Superintendent'.

Al met al was de groepering tamelijk verwarrend: de saluutstaten vertoonden onderling grote verschillen in omvang, inkomsten en politieke betekenis. Zij waren weer nader onderverdeeld in vorsten die recht hadden op een tegenbezoek van de onderkoning en zij die dat recht niet hadden. Sommige saluutstaten stonden onder provinciale regeringen, alhoewel directe relaties met het centrum als meer prestigieus werden beschouwd. En er waren staten die op oude politieke banden met Engeland konden bogen maar geen saluut hadden. Bijzonder opmerkelijk is dat de grootste staten met het maximale saluut geen volledige soevereiniteit genoten vóór zij met de EIC in contact traden.

Na de Eerste Wereldoorlog besloot de Brits-Indiase regering een Vorstenkamer ('Chamber of Princes') in te stellen als een overlegorgaan voor de vorsten. Deze overlegmogelijkheid doorbrak het isolement waartoe de staten tot dan toe door het Politieke Departement waren veroordeeld. Maar hun onderlinge rangorde werd nu een dringend probleem. De grote vraag was natuurlijk welke staten lid mochten worden van die Kamer. Het antwoord op

die vraag werd voor zover mogelijk afgeleid uit de bestaande rangorde, maar voegde ook weer nieuwe elementen toe.

Opening van de Kamer van Vorsten door de Hertog van Connaught in het Rode Fort in Delhi, 1921 (met toestemming van the British Library, Wilberforce-Bell Collection 1/17 Nr.33)

Een commissie van *Maharajas* en *Nawabs* had in 1919 voorgesteld dat de Kamer zou bestaan uit:

the Ruling Princes of India exercising full sovereign powers, i.e. unrestricted civil and criminal jurisdiction over their subjects and the power to make their own laws.

Een tweede toelatingseis betrof het hebben van een dynastiek saluut van elf of meer. Maar staten die tribuutplichtig waren aan andere staten werden van lidmaatschap uitgesloten. Zij golden als de onaanraakbaren van 'princely India' en de meer prominente vorsten weigerden met hen in één overlegorgaan zitting te nemen.

In zijn openingstoespraak voor een conferentie van Indiase vorsten verklaarde de onderkoning, Lord Chelmsford, in januari 1919 dat hij met die toelatingseisen instemde. Maar in november van hetzelfde jaar bleek Lord Chelmsford van mening veranderd. Op een nieuwe bijeenkomst met regerende

vorsten gaf hij toe dat een constitutioneel criterium weliswaar de voorkeur verdiende, maar:

[O]wing to the extreme difficulty of defining with precision the phrase 'full powers of internal administration' (...), I am convinced that it would really be wisest, after all, to base the distinction primarily upon the salute list.

Chelmsford erkende dat de saluutlijst onbevredigend was, omdat het aantal saluutschoten lang niet altijd overeenkwam met het feitelijk belang van een staat. Daarom wilde hij die ranglijst nog eens kritisch bekijken, temeer daar die nu als tweede criterium gold voor toelating tot de Vorstenkamer.

My Government are ready to give their earnest consideration to this matter and will make the necessary recommendations to the Secretary of State for submission to His Imperial Majesty in due course.⁴

Uiteindelijk werd deze zaak ter beslissing voorgelegd aan het Politieke Departement. Dat besloot dat 108 staten met (vrijwel) volledige interne bevoegdheden of minimaal elf saluutschoten permanent lid zouden worden van de Vorstenkamer. Daarnaast zouden er periodiek twaalf leden worden gekozen als vertegenwoordigers van staten die geen lid waren maar wel een redelijke mate van interne soevereiniteit genoten.

De Vorstenkamer werd in 1921 geopend en zou voortaan jaarlijks vergaderen. Het werd het belangrijkste overlegorgaan voor de overheid. De bevoegdheden van de Kamer waren echter beperkt en ook het lidmaatschap bleek niet representatief. De grotere staten hielden zich afzijdig en veel kleinere staten waren buitengesloten. Het gevolg daarvan was dat de controle over de Kamer in handen kwam van een groep middelgrote, merendeels Rajput heersers die binnen reisaafstand van Delhi woonden (Copland 1997: 46ff). De twaalf vertegenwoordigende staten, die zich als tijdelijke leden aan de rand van de vergaderzaal bevonden, bleken de meest actieve leden en sloegen geen zitting over.

4 De citaten zijn ontleend aan de briefwisseling van Indiase vorsten in L/P&S/13/1761, Oriental and India Office Collections (OIOC) of the British Library, London.

5 *Gazette of India, Extraordinary*, February 8th, 1921.

Het 'Committee on Ceremonials' (CoC)

Op 9 januari 1929 besprak het Dagelijks Bestuur van de Vorstenkamer de kwestie van de standaardisering van het ceremonieel. Het stelde een 'Committee on Ceremonials' (CoC) in, dat bestond uit de *Maharaja* van Patiala, op dat moment kanselier van de Kamer; de *Maharaja* van Bikaner, die groot vertrouwen genoot bij de koloniale regering en met zijn kamelencorps had meegevochten in de Eerste Wereldoorlog; de *Maharaja* van Kashmir, en de secretaris van het Politieke Departement. De bedoeling was dat het CoC bestaande problemen zou onderzoeken en suggesties doen ter verbetering.⁶

Dit CoC heeft weinig aandacht getrokken en dat is ook geen wonder. Het werd overschaduwd door de Ronde Tafel Conferenties (RTCS, 1930-1932) die in Londen werden gehouden over de politieke toekomst van Brits India, inclusief het India van de vorstenstaten. Grote staten als Hyderabad, Mysore en Baroda, die zich tot dan grotendeels afzijdig hadden gehouden van de Vorstenkamer, overlegden in 1930 via hun eerste ministers met andere staten en een grote delegatie van Indiase staten vertrok naar Londen om de RTC bij te wonen. Het belang van deze conferenties is waarschijnlijk de reden dat het CoC tot op heden in de literatuur onvermeld is gebleven.

Toch is dit CoC wel degelijk van belang. Vooral de kleinere staten bezagen de komende politieke federatie met grote zorg en drongen aan op een sterke vertegenwoordiging in het centrale parlement. Begin 1931 stelde de delegatie van Indiase staten daarom voor de helft van de 250 leden van het toekomstige Hogerhuis te benoemen vanuit de staten. De 350 leden van het Lagerhuis zouden dan gekozen resp. benoemd moeten worden in een verhouding van 60:40 tussen Britse provincies en Indiase staten. De onderlinge wedijver om rangorde kreeg een nieuwe impuls door de kwestie van zetelverdeling en sommige staten weigerden tot een federatie toe te treden zonder een individuele vertegenwoordiging in het parlement. De meningsverschillen over de federatie en zetelverdeling dreigden zelfs tot een splitsing te leiden in de Vorstenkamer, maar in Maart 1932 werd in New Delhi de interne eenheid voorlopig weer hersteld (Copland 1997: 92ff., 107ff.; Phadnis 1968: 59ff.). In diezelfde tijd vonden de besprekingen plaats in het CoC.

De onderkoning had in juli 1931 een 'Note on Honours, Ceremonials and Dignities' ontvangen van de *Nawab* van Bhopal, de nieuwe kanselier van de

6 'Extract from Proceedings Standing Committee' (9-1-1929), R/2/508/160 in OIOC.

Kamer. Daarop werd afgesproken dat het CoC zou beginnen met het bespreken van deze nota en dat de *Nawab* tot het CoC zou toetreden. Van januari tot april 1932 kwam het CoC viermaal in New Delhi bijeen en werd de nota van Bhopal, voorzien van commentaar van het Politieke Departement, uitvoerig besproken. Op de eerste zitting werd de *Maharaja* van Alwar gekozen tot medelid. De tweede en vierde zitting werden bijgewoond door de onderkoning zelf, die zich bij de laatste en afrondende bespreking liet bijstaan door zijn particuliere en militaire secretarissen. In juli 1932 stuurde het Politieke Departement het verslag van de besprekingen in het CoC via zijn Residenten en Politieke Agenten toe aan de regeringen van alle vorstenstaten met een verzoek om commentaar. Daarbij werd wel aangetekend dat lang niet alle zaken die waren besproken nu ook waren geregeld en dat op veel punten nog naar overeenstemming moest worden gezocht.

In het navolgende zullen enkele punten worden genoemd uit de nota van Bhopal, de notulen van het CoC en de commentaren van de verschillende vorsten.⁷ Zij geven een goed inzicht in het brede repertoire aan politieke tradities en ceremoniële aanspraken dat de staten in hun onderhandelingen met het Politieke Departement gebruikten om zich te verzekeren van een gunstige positie in de hiërarchie.

Rangorde

Het netelige probleem van de rangorde werd op de zittingen van het CoC niet openlijk aangeroerd. De vorsten gaven er de voorkeur aan dit in een informele discussie met de onderkoning aan de orde te stellen. Na de laatste zitting begin april 1932 werd daarom afgesproken dat het Politieke Departement nadere voorstellen zou doen voor een rangorde van staten voor ceremoniële aangelegenheden die zouden kunnen dienen als basis voor verdere discussie. Daarom stelden veel staten in hun reacties dat zij moeilijk konden reageren, zolang die rangorde niet duidelijk was. Dat neemt niet weg dat deze kwestie op de achtergrond steeds en hoorbaar meespeelde.

Zoals verwacht mocht worden hadden de dominante staten geen probleem met de bestaande rangorde. Hyderabad gaf, ondanks zijn prominente positie, slechts heel beknopt commentaar op de nota en de notulen. Het vond uitvoerig commentaar ook niet gepast, gezien de afstand die men altijd had bewaard

7 'Committee on Ceremonials 1932' met Nota van Bhopal en 'Record of the Proceedings' in R/2(508/150). Commentaren van 'Ruling Princes and Chiefs on the Record of Proceedings' in L/P&S/13/1761, 010C.

H. H. THE NIZAM OF HYDERABAD

(privéverzameling Kenneth Robbins, Virginia, USA)

tegenover de Vorstenkamer en alles wat daar speelde. Maar de *Nizam*, de vorst van Hyderabad, liet wel in een brief aan de Resident weten dat hij het onjuist

vond 'that all the Princes of different treaties and status and positions should be treated alike by the Supreme Government'. Ook het grote Mysore vond het zeer gewenst dat er enig verschil tussen de verschillende vorsten zou blijven bestaan.

Staten die geen saluut hadden of zich in dat opzicht onderbedeeld voelden tekenden echter protest aan tegen de bestaande saluutlijst. Aundh, een kleine staat in Bombay zonder saluut, wees elk onderscheid tussen vorsten op grond van saluutschoten, lidmaatschap van de Kamer of titels van de hand als 'unwarranted and opposed to reason and justice'. De *Raja Sahib* van Bansa en de *Maharaja* van Rajpipla (in Bombay) noemden een indeling naar saluutschoten zelfs een 'invidious and arbitrary distinction'. Udaipur, dat zelf negentien saluutschoten kende, wilde beslist niet op één lijn gesteld worden met vorsten met een saluut van zeventien. Dungarpur in Rajputana (vijftien saluutschoten) verschoof de grens nog verder en beschouwde zichzelf als geenszins de mindere van vorsten met zeventien saluutschoten:

Indeed, there are few States in India who can boast of a more ancient origin, nobler history and proud traditions, and dynastic status,

zo werd gesteld. De *Nawab* van Loharu, een staatje in de Punjab met 9 saluutschoten, beklemtoonde dat het, gelet op de *sanads*, veel gemeen had met '11 gun states'. Maar het wilde beslist niet dat '9 gun states' in dezelfde categorie werden geplaatst als staten zonder saluut.

Uit de discussie blijkt dat eigenlijk elke staat duidelijk afstand wilde nemen van de staten die direct volgden in de hiërarchie. Die grens van zeventien saluutschoten werd echter ook door de Britten veel gebruikt, bijvoorbeeld bij recepties en erewachten. In zijn nota had Bhopal aangevoerd, dat regerende vorsten op recepties bij de onderkoning niet ter wille van de conversatie van de ene plaats naar de andere dienden te worden geslept. Daarop had het Politieke Departement aangetekend dat dit bij vorsten met een saluut van zeventien ook niet gebeurde, maar dat uitbreiding van die regel niet praktisch werd geacht. Tijdens de bespreking in Februari 1932 bevestigde de onderkoning dat vorsten hun Aide de Camp konden laten weten wie zij na het diner wensten te spreken en dat die personen dan bij de vorsten zouden worden gebracht.⁸ Ook inzake

8 Gita Mehta (1999: 24) beschrijft in haar roman de receptie bij koningin Victoria's regeringsjubileum (1897) in Londen, waar Indiase vorsten 'stood with the customary immobility of Eastern rulers among the circulating guests'.

erewachten hanteerden de Britten zeventien saluutschoten als een grens, maar dit onderscheid lag vast in de 'Regulations for the Army of India' en viel buiten het bereik van het Politieke Departement. De vorsten in het CoC tekenden overigens wel als bezwaar aan dat de erewacht voor Britse bestuursambtenaren doorgaans een kapitein als commandant had en die voor vorsten een Indiase *subedar*, hetgeen als minder eevol werd beschouwd. Indore kreeg bij bezoeken altijd een Britse erewacht en drong er op aan dat dit beslist zo moest blijven.

Intussen had een commissie van de Vorstenkamer op 18 maart 1932 een lijst voorgelegd van 69 leden van de Kamer, gerangschikt naar een combinatie van saluut, oppervlak, inkomsten, bevolking en verdragsrechten. Hoewel die lijst niet werd besproken in het CoC, gaven verschillende vorsten er in hun reacties wel commentaar op, meestal in afwijzende zin. De *Begum Sahiba*, Regentes van Janjira, wees die lijst af, omdat nabijgelegen staten in Bombay als Baria, Chota Udepar en Sawantvadi met negen saluutschoten wel waren opgenomen en Janjira met elf schoten niet. Janjira erkende dat het wat betreft oppervlak, inkomsten en bevolkingstal klein was, maar noemde als veel belangrijker criterium het historisch belang van de politieke relatie met de Britse regering. Janjira zou al sedert 1733 een vriendschapsverdrag hebben met de regering van Bombay, terwijl op de lijst van 69 tal van staten stonden die 'cannot at all hope to put forward such political relationship as this state can'. Het lijkt er overigens op dat Janjira en vergelijkbare staten geen eigen verdrag hadden met Bombay, maar onderworpen waren aan grotere staten die met de Britten verdragen hadden gesloten (zie Chamber of Princes 1929: 222-3).

Bhor, een ander staatje in de provincie Bombay, wilde juist wel objectieve criteria als inkomsten en bevolking in de onderlinge rangorde betrekken en bracht het lidmaatschap van de Vorstenkamer ter sprake. Omdat de heerser van Bhor pas na de opening van de Kamer een dynastiek saluut en uitbreiding van juridische bevoegdheden had ontvangen, had hij niet rechtstreeks als lid kunnen toetreden. Bhor diende echter een lijstje in waarop achttien staatjes stonden die, hoewel kleiner in oppervlak, belastinginkomsten en bevolking, wel permanente leden waren van de Kamer, louter omdat zij in 1919 over het minimale aantal van negen saluutschoten beschikten.⁹ Bhor, dat na 1921 wel tot de vertegenwoordigende leden behoorde, vroeg aandacht voor deze anomalie en herinnerde er aan dat het in de pre-Britse Maratha-staat (achttiende eeuw)

9 Bhor ijverde al langer voor een permanent lidmaatschap van de Kamer en gaf daartoe prachtige brochures uit met de volledige tekst van al zijn toespraken, zie L/P&S/13/289 in o10c.

als minister een hogere rang bekleedde dan de militaire commandanten van Sangli en Mudhol, die nu als staatjes zitting hadden in de Kamer.

Van dit Sangli werd een zeer doordachte reactie ontvangen. De vorst wees er op dat de toekenning van saluutschoten niet was gebaseerd op uniforme principes en de politieke situatie weerspiegelde zoals die ruim zeventig jaren geleden bestond. Daarom waren saluutschoten 'a relic of a by-gone age' en ongeschikt als basis voor ceremoniele standaardisering. Jasdan had de moeite genomen zich nader in die geschiedenis te verdiepen en herinnerde er aan dat saluutschoten in 1871 in westelijk Gujarat waren geïntroduceerd in overeenstemming met de 'Keatinge Classification' van 1866. Daarin zouden Jasdan en andere staten ten onrechte in class III zijn geplaatst, samen met de 'junior branches of Rajput premier states', terwijl de Rajput staten in class I en II werden opgenomen.

De *dewan* (eerste minister) van Savantvadi sprak namens zijn vorst in dezelfde geest. Hij verwees naar de rede van Lord Chelmsford van 1919, waarin de onderkoning ongerijmdheden in de bestaande lijst had toegegeven, en drong aan op zorgvuldig onderzoek naar de aard van de relaties zoals vastgelegd in de verdragen. De *dewan* van Sandur (Madras) verklaarde zich namens de *Raja* tegen een ordening van staten op basis van saluutschoten,

which (...) cannot but accentuate the wounded susceptibilities of a majority of the Princely Order who are at present smarting with indignation due to the anomalies they are still labouring under as a result of the classification of States in 1919.

Hij noemde volledige bestuurlijke bevoegdheden de enige voorwaarde voor lidmaatschap van de Kamer en werd daarin bijgevallen door een groot aantal staten die meenden aan die eis te voldoen. De liberale vorst van Aundh, dat over een eigen grondwet beschikte en in 1939 als eerste staat een verantwoorde-lijke regering zou invoeren, vond de mate van progressief bestuur het enige juiste criterium voor de status van een vorst.

Precedenten

Een algemeen principe dat was neergelegd in de nota van Bhopal had betrekking op precedenten, waarop staten veelvuldig beroep deden. Gesteld werd dat:

the best precedents for any state will be applied to that particular state and may also be made applicable to all states in that group or any higher group, if they so desire.

Dit voorstel betekende dat staten wel privileges en ceremonieel mochten overnemen van gelijke of lager geplaatste, maar zich in een streven naar verticale mobiliteit niet mochten modelleren naar hogere. Het opende overigens wel de mogelijkheid eerbetoon op te eisen dat in het verleden zou zijn genoten maar in onbruik geraakt. Dit algemene principe werd bevestigd door de onderkoning op de zitting van 28 maart 1932.

Sangli maakte kundig gebruik van die mogelijkheid. De vorst stelde dat staten in een lagere groep:

if they so desire, should be enabled to avail themselves of the 'best precedents' for the State in a higher group, when the States have enjoyed Honours, Dignities and Ceremonials *ejusdem generis*...

Hij had daarbij heel concrete precedenten op het oog. Met een verwijzing naar merendeels Engelse historische bronnen voerde hij aan dat Sangli, nu met negen saluutschoten, krachtens een verdrag uit 1820 recht had op een saluut van zeventien en dertien schoten. Een familielid van de vorst zou in 1791 een ontmoeting hebben gehad met de gouverneur-generaal halverwege beider kampementen en toen met 21 saluutschoten zijn begroet. Ook zou de vorst bij bezoeken aan vertegenwoordigers van het Britse gezag door de laatsten zijn tegemoet gereisd. Helaas maakte de staat een zwakke periode door toen in het midden van de negentiende eeuw de ceremoniële onderscheidingen en saluutschoten werden verdeeld. Met een beroep op de geschiedenis maakte de vorst van Sangli nu echter aanspraak op dertien tot zeventien saluutschoten voor zichzelf en 21 saluutschoten voor leden van zijn familie. Ook eiste hij het recht op de onderkoning te mogen ontmoeten halverwege beider kamp en bij een bezoek tegemoet gereisd te worden door de Britse vertegenwoordigers. Het streven naar verticale mobiliteit werd hier dus niet voorgesteld als een vernieuwing, maar als herstel van de 'best precedents' die ten onrechte in vergetelheid waren geraakt. Hetzelfde zien we bij zich mobiliserende kaste groeperingen. Lagere kasten eisten soms de positie van *kshatriya*, een hoge krijgerskaste, op, omdat hun die in het verleden door een noodlottig misverstand zou zijn ontnomen. Een bekend voorbeeld is de door Hardgrave (1969) beschreven palmwijnbereiders van Zuid-Madras.

Voorrang

Een ander gevoelige kwestie punt betrof de plaats van de vorsten in de officiële volgorde, de 'precedence'. In Brits India bestond er een zogenaamde 'Warrant of Precedence', waarin de volgorde van hoge Britse ambtenaren was geregeld

bij aankomst, ontvangst en zeteltoewijzing op officiële gelegenheden. Bij de toenemende standaardisering van het ceremonieel kregen ook de vorsten een plaats op deze lijst, maar de specifieke plaatsing bleef een onderwerp van discussie.¹⁰

In zijn nota had Bhopal bepleit dat regerende vorsten voorrang zouden krijgen op gouverneurs, ook in hun eigen provincie. Alleen de onderkoning of gouverneur-generaal was immers vertegenwoordiger van de 'King-Emperor'. Het Politieke Departement weigerde die redenering te volgen. Ook de gouverneur was door de Kroon benoemd en vertegenwoordigde de Kroon en daarom zou de gouverneur in zijn eigen provincie alleen voorrang verschuldigd zijn aan de onderkoning. Het gaf echter toe dat in de praktijk de belangrijkste regerende vorsten wel voorrang genoten op provinciale gouverneurs, als die laatsten zich buiten hun ambtsgebied bevonden. Ook Residenten en AGGS dienden buiten de staat waar zij waren aangesteld voorrang te verlenen aan de vorst, indien deze een saluutprivilege genoot. Maar het Departement tekende daarbij aan dat dit binnen de staat in kwestie niet gold voor een vorst met slechts negen saluutschoten.

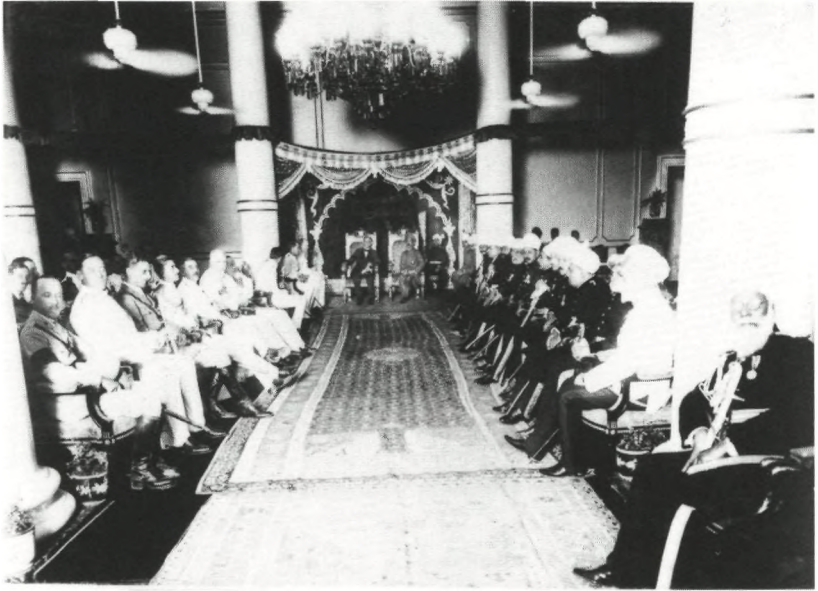
Bhopal had ook voorgesteld vorsten voorrang te geven op de leden van de Uitvoerende Raad van de onderkoning, het hoogste bestuursorgaan van Brits India. In zijn reactie had het Politieke Departement gesteld dat de meer belangrijke regerende vorsten altijd voorrang genoten over de leden van de Raad in hun persoonlijke hoedanigheid, maar niet als ze samenkwamen als regering. Wanneer het ging om de regering van India hadden de Raadsleden een prominente plaats als gezamenlijke rechtspersoon die verantwoordelijk was voor de betreffende plechtigheid. De vorsten hadden onder de bestaande grondwet geen deel aan de regering van India en waren bij die gelegenheden aanwezig als geëerde gasten. Ook de opperbevelhebber bleef in de rangorde altijd boven de vorsten.

De discussie over de 'precedence' werd vooral gevoerd door Bhopal en het Politieke Departement. De andere staten lijken in hun reacties op deze discussie vooral in beslag genomen door de vraag naar hun onderlinge plaatsing in de 'Warrant of Precedence'. Udaipur voorzag op dat punt grote problemen. Deze staat, waarvan de vorsten zegden af te stamden van Ram, de legendarische godkoning van Ayodhya, weigerde beslist om bijvoorbeeld in de stoet naar de onderkoning aan enige andere vorst voorrang te verlenen.

10 Die discussie werd uiteindelijk besloten met de 'Revised Warrant of Precedence for India', 1937, in OIOC, R/3/1/227.

Bezoeken

Het ceremonieel bij bezoeken was belangrijk, vooral omdat het zich voor een groot deel in publiek voltrok. De wijze van ontvangst, begroeting en zeteltoewijzing liet veel variatie toe die gebruikt kon worden om onderlinge verschillen te markeren (Kooiman 2003). In de documenten die hier worden besproken blijkt dat alle betrokkenen zich hier zeer wel van bewust waren. Ik wil mij tot enkele aspecten beperken.

Bezoek van Onderkoning Lord Reading aan de *Nizam* van Hyderabad (1923), beiden gezeten in het centrum (met toestemming van the British Library, Reading Collection 10/7 Nr. 10)

De aankomst van een nieuwe onderkoning bij de 'Gateway of India', het havenhoofd in Bombay, was altijd een grootse gebeurtenis. Bhopal had in zijn nota gesteld dat de vorsten bij die gelegenheid op een verhoging dienden te zitten, aan de rechterzijde en op dezelfde hoogte als de onderkoning, en voorrang zouden genieten boven alle bestuursambtenaren. Ook zouden zij worden ontvangen en naar hun plaats geleid door de secretaris van het Politieke Departement en zouden zij bij aankomst van de nieuwe onderkoning de

eersten moeten zijn om hem onder aan de trap te begroeten. Het Departement had zich tegen deze aanspraken slechts flauw verweerd door te wijzen op het gebrek aan ruimte op de landingplaats en het onvermogen van de secretaris om op alle plaatsen tegelijk te zijn. Het had er ook aan herinnerd dat het een Brits-Indiase plechtigheid was hetgeen betekende dat de vorsten slechts aanwezig waren in de rol van gasten. In hun reacties op de notulen van het CoC onthielden de meeste staten zich van commentaar op deze kwestie.

Meer aandacht trok de uitwisseling van bezoeken in de hoofdsteden van de afzonderlijke staten. Bhopal had voorgesteld alle ceremonieel op te heffen bij bezoeken van Residenten, AGGS en andere politieke vertegenwoordigers aan het hof. Residenten en andere ambtenaren zouden gewoon hun geloofsbrieven moeten aanbieden zonder formeel tegenbezoek van de vorst. Meer in het algemeen zouden Britse politieke vertegenwoordigers geen hoffelijke bejegeningen moeten verwachten die hen in de ogen van het publiek tot gelijken zouden maken van de vorst.

In antwoord op Bhopal was het nu het Politieke Departement dat zich be-riep op precedent:

the practice of exchange of ceremonial visits has behind it the sanction of long established custom. It is also a special feature of the East.

Dat was eerder ook zo gesteld door de *Maharaja* van Bikaner, die in 1910 had aangedrongen het bestaande ceremonieel strikt te handhaven, omdat:

[s]plendour and ceremonials being special features of the East, the importance of a person is gauged by the populace according to the compliments paid to them.

Het Departement verwees nu naar zijn antwoord op die brief¹¹ en stelde dat het grote waarde hechtte aan de zichtbare vriendschap tussen de regering van India en die van de staat zoals die bij de uitwisseling van bezoeken tot uitdrukking kwam. Het wilde daarbij gezien het belang van lokale tradities geen uniforme regels opleggen.

De *Maharana* van Wankaner (West-India) liet weten dat wat hem betreft de ceremoniële uitwisselingsbezoeken inderdaad konden worden afgeschaft tot

11 Correspondentie in 'Strict Observance of Etiquette & Ceremonials' (1910), in R/2/508/166 in OIOC.

voordeel van alle betrokkenen. Maar de meeste andere staten stelden het behoud van deze uitwisseling zeer op prijs en het lijkt er op dat Bhopal hier niet het gevoel van de meest kleinere staten vertolkte. De *Thakur* van Bhadarwa met minder dan tienduizend onderdanen wilde juist dat de ceremoniële uitwisselingen tussen vorst en politieke ambtenaar op ruimere schaal zouden plaatsvinden. En het herhaalde het argument, dat ook zo vaak tussen vorsten en Departement werd uitgewisseld, dat de met ceremonieel omklede bezoeken ‘a special feature of the East’ waren. Ook Kolhapur, een staat in Bombay met negentien saluutschoten, vond dat de wederzijdse bezoeken moesten worden voortgezet, maar tekende aan dat de Britse vertegenwoordiger eerst zijn opwachting diende te maken bij de vorst en dat de vorst later een tegenbezoek zou afleggen. Bhor sprak er zijn teleurstelling over uit dat visites aan de gouverneur van Bombay, als die vanwege het seizoen in Poona verbleef, in onbruik waren geraakt, evenals de gewoonte om grotere én kleinere vorsten bij hun bezoek aan de gouverneur te begroeten met een bloemenkrans.

Fraseologie en Aanspreekvormen

In zijn nota had Bhopal erop gewezen dat officiële correspondentie vroeger in het Perzisch werd gevoerd, zodat ‘the ceremonial phraseology was fully in keeping with the dignity of the Rulers’. De officiële brieven die de vorsten nu ontvingen zouden onvoldoende recht doen aan hun waardigheid. Het Politieke Departement erkende dat, maar gaf als uitleg dat het Engels de juiste termen miste om uitdrukking te geven aan de verfijnde hoffelijkheden van het Oosten. Tijdens de besprekingen in het CoC zegde het Departement wel toe de oude en alom gewaardeerde fraseologie in zijn correspondentie waar mogelijk te zullen handhaven.

Ook de formele aanspreektitels in brieven van de onderkoning waren gehiërarchiseerd, maar het CoC wilde die voortaan standaardiseren in drie categorieën. Brieven aan de hoogste categorie vorsten zouden openen met ‘My honoured and valued friend’ en voor de laagste met ‘My dear friend’. De onderkoning verklaarde zich daarmee akkoord, maar vroeg wel om nadere precisering. Sangli wees er in een reactie op dat zijn vorst altijd werd aangeschreven als ‘My dear, kind and esteemed friend’ en dat het Engels zich uitstekend leende voor dergelijke aanspreekvormen. Tegenwoordig, zo voerde Sangli aan, worden wij aangeschreven als ‘My Friend’. Dat is te weinig en kan niet alleen een taalkwestie zijn.

Verder had Bhopal er op aangedrongen dat geen fraseologie gebruikt mocht worden die afbreuk zou kunnen doen aan de waardigheid van de vorsten en hun staten. Uit de discussies in het CoC blijkt dat de vorsten met name

inheemse termen, zoals *dewan*, *gaddi* en *darbar*, als minder respectvol beschouwden en wilden vervangen door 'Prime Minister', 'throne' en 'government'. Hier werd dus geen aanspraak gemaakt op hogere status met een beroep op de inheemse traditie maar door navolging van westerse voorbeelden, zoals bijvoorbeeld ook inzake saluutschoten. Srinivas heeft dat aangeduid met 'westernization' als variant op 'sanskritisation' (Srinivas 1962: 42ff.). Soms gebeurde dat door een verschuiving binnen het Engelse vocabulair zelf, bijvoorbeeld waar de vorsten hun militaire troepen aangeduid wilden zien als 'armies' in plaats van 'state forces' en wilden spreken van 'Western Indian States' in plaats van 'Western Indian States Agency'.

Het Politieke Departement had in zijn eerste commentaar toegegeven dat de regering van India lange tijd het gebruik van termen als 'royal, throne, court, prince etc.' met betrekking tot de staten had ontmoedigd. Na de Eerste Wereldoorlog had de regering zich op dit terrein echter meer tegemoetkomend opgesteld en het gebruik van dergelijke termen gedoogd, al was zij zelf niet geneigd die te gebruiken. Termen als 'royal' en 'independent prince' bleven echter verboden, omdat zij een inbreuk vormden op de voorrechten van de Kroon. Het Departement wees er verder op, dat vorsten die lid waren van de Kamer werden aangeduid als 'Ruling Princes' en dat de term 'Chief' alleen gold voor de minder belangrijke heersers van kleinere staten. Met andere woorden: de regering van India zou de vorsten al een heel eind tegemoet gekomen zijn.

Dat werd door de vorsten in het CoC erkend. Alleen over de vraag of de troonsbestijging door een vorst moest worden aangeduid als 'investiture with ruling powers or assumption of ruling powers' werd men het voorlopig niet eens. Die zaak zou nog eens grondig moeten worden onderzocht.

In hun reacties op de besprekingen in het CoC tekenden vooral de kleinere staten verzet aan tegen het onderscheid in titulatuur tussen 'prince' en 'chief'. Surguja (Central Provinces) wilde het onderscheid tussen 'ruling prince and ruling chief' opheffen en meende dat dit kon zonder enige schade voor de 'prince'. Aundh en Bhor voegden daar het argument aan toe dat de term 'chief' niet gepast was voor staten als de hunne die over volledige bestuursbevoegdhe-

12 Een notitie van het India Office in Londen (1931) stelde zelfs dat vorsten een voorkeur hadden voor Europees ceremonieel, omdat zij het Indiase ceremonieel beschouwden als 'servile and humiliating', zie 'Grievances of Indian Princes', a note by Sir R. Glancy, L/P&S/13/789 in OIOC. Bhopal stelde in zijn nota voor het aanbieden van gouden munten bij een bezoek aan de onderkoning (*nazrana*) te vervangen door het schudden van handen (de munten werden overigens na aanraking direct weer teruggegeven).

den beschikten. Bhor beschouwde het gebruik van de term 'chief' voor de eigen vorst bovendien als achterhaald, omdat de vorst onlangs een dynastiek saluut van negen schoten had ontvangen. Met een verwijzing naar de rede van Lord Chelmsford van 1919 werd er ook aan herinnerd hoe weinig uniform de bestaande terminologie was: in Noord-India werden grote landheren vaak aangeduid als *Maharaja*, terwijl in de Deccan de heersers van prominente staten als Indore en Gwalior ook werden betiteld als *sardars* ('chief') en hun gebied als *jagirs* (belastingrecht).

Kolhapur, een door niet-Brahmanen bestuurde staat in Bombay, nam een uitzonderingspositie in, misschien juist omdat het zich de mindere voelde van de omringende 'Brahmin-ruled states'. Hier werd de troonopvolger aangeduid met de inheemse term *yuvaraj*. Over de erkenning van deze titel waren nooit problemen gerezen en daarom riep Kolhapur de andere staten op dit voorbeeld te volgen. Overigens was begin 1932 in deze staat wel de term 'Prime Minister' ingevoerd in plaats van die van *dewan* en werden de kinderen van de regerende vorst altijd aangesproken als 'princes and princesses'. Wankaner (negen saluutschoten) wilde geen verschil maken tussen 'governments' and *durbars*, omdat in het internationale verkeer alle staten gelijk waren. Afghanistan werd internationaal toch net zo behandeld als Frankrijk of de vs? Daarmee ging de vorst eraan voorbij dat de Indiase staten geen eigen buitenlandse politiek mochten voeren en internationaal werden vertegenwoordigd door de regering van India.

Titels en Ordes

De stelling van Bhopal dat vorsten vrij zouden moeten zijn om hun onderdanen te onderscheiden met titels, medailles of opneming in een orde maakte veel discussie los. Het Departement probeerde al te grote verwachtingen te temperen en wees de vorsten in het CoC er op dat hiervoor in 1930 in onderling overleg regels waren vastgesteld. Verder waarschuwde het dat dit een delicate aangelegenheid betrof die raakte aan de voorrechten van de Kroon. Veel ceremonieel inzake eretitels en ordes was namelijk niet van eigen bodem maar aan de Britten ontleend en die wezen een al te directe overname af. Het India Office in Londen had in een interne nota ietwat laetdunkend opgemerkt dat:

Government can hardly tolerate a burlesque of (...) the insignia of the orders of chivalry in every ramshackle castle in central India (...).¹³

13 Zie noot 11.

De vorsten in het CoC noemden het hun elementaire recht om Indiase eretitels toe te kennen aan hun eigen onderdanen. Zij waren echter op hun beurt ontstemd over de gewoonte van de Brits-Indiase regering om titels te verlenen die oorspronkelijk Indiase onderscheidingen waren. De *Maharaja* van Alwar noemde in dit verband titels als *Maharaja* en *Nawab* die uitsluitend zouden moeten gelden voor regerende vorsten maar door de onderkoning ook aan Brits-Indiase onderdanen werden verleend. Wat de Indiase vorsten betrof drong Alwar wel aan op beperking. Het recht om hogere titels te verlenen zou beperkt moeten blijven tot vorsten in de hoogste categorie, hoe de uiteindelijke rangorde er ook uit zou komen te zien. De vorsten in het CoC bleken onderling oneens en besloten eerst verder te praten alvorens met voorstellen te komen.

De vorsten in het CoC eisten ook het recht op om ordes in te stellen in hun eigen staat en medailles en decoraties uit te reiken aan hun eigen onderdanen en ambtenaren, zij het met goedkeuring van de Engelse koning als die ambtenaar een Brit was. Daarvoor bestonden weliswaar regels, maar die werden niet altijd in overeenstemming geacht met de verdragen. De vorsten keken met afgunst naar bijvoorbeeld de 'Malay States' en Zanzibar, die volledig vrij waren Britse onderdanen op te nemen in ordes die zij zelf hadden ingesteld. Besloten werd dat Bhopal als kanselier van de Kamer de verschillende wensen zou neerleggen in een formele brief. Inzake oorlogsmedailles werd het voorstel overgenomen van de onderkoning:

Should any ruler of an Indian state desire to grant war medals to his troops, the proposal will be considered on its merits and His Majesty's pleasure will be taken.

De reacties van de afzonderlijke staten op deze besprekingen liepen erg uiteen, maar hadden gemeen dat zij pleitten voor hun rechten. Vooral de kleinere staten lieten zich horen, waarschijnlijk omdat hun rechten het meest omstreden waren. Kolhapur gaf een zeer evenwichtig betoog waarin het de argumenten van Bhopal en het Politieke Departement zorgvuldig tegen elkaar afwoog. Centraal daarin stond dat Kolhapur een lange traditie had om eervolle onderscheidingen te verlenen aan mensen die dat verdienden. Sandur noemde dat een deel van de eigen soevereiniteit en Aundh vond dat alle titels die waren verleend door staten met volledige bevoegdheden door de Brits-Indiase regering dienden te worden erkend. Mysore had een pretentie die bij een grote staat paste: het wilde ook Britse titels kunnen verlenen. De Britse Resident stuurde het commentaar van Mysore door met de opmerking dat dit natuurlijk onmogelijk was.

Een zeer doordachte reactie kwam van staten als Kapurthala en Sangli. Kapurthala, een Sikh staat in de Punjab, verwees naar de vroegere situatie waarin grotere vorsten, met name de Mogol keizer, hun erkentelijkheid jegens ondergeschikten toonden door het verlenen van *khillats* en *jagirs*. Een *khillat* was een mantel met toebehoren waarmee een grotere vorst zijn ondergeschikte omkleedde en symbolisch liet delen in zijn macht. Een *jagir* was het recht om voor een bepaalde periode belasting te innen over een gebied. Het verlenen van dergelijke voorrechten was vrijwel onmogelijk geworden onder de *pax Britannica* en Kapurthala merkte op, in navolging van een verklaring van het Dagelijks Bestuur van de Kamer, dat

the decorations granted by princes should be regarded in the nature of a modern and cheap substitute for khillats and jagirs that used to be conferred in the past...

Sangli voegde daar aan toe dat beperking van het recht om verdienste te belonen het vermogen van een staat zou ondermijnen om zelf iets goeds tot stand te brengen.¹⁴

Slotopmerkingen

In april 1932 kwamen de besprekingen in het CoC ten einde en daarmee eindigt ook het dossier zoals dat in het India Office is bewaard. Het wachten was op het door de Britse regering beloofde 'White Paper' met voorstellen voor grondwetsherziening en dat verscheen in 1933. Die voorstellen waren in verschillende opzichten niet ongunstig voor de vorstenstaten (zie verder Copland 1997: 123). Voor wat het toekomstige parlement betreft, wees het 'White Paper' de staten honderd zetels toe in een Hogerhuis met 260 leden en 125 zetels in een Lagerhuis met 375 leden (White Paper 1933: 36). Dat was minder dan door de staten geëist, maar de vorsten behielden het recht hun vertegenwoordigers zelf te benoemen in plaats van te laten verkiezen.

De zetels voor de staten in het Hogerhuis zouden moeten worden verdeeld op basis van 'the relative rank and importance of the state as indicated by dynastic salute and other factors'. Dat is opmerkelijk, want het betekende dat ceremonieel hier een zelfstandige machtsdomein vormde. Het aantal saluut-

14 Voor een meer uitvoerige bespreking van titels en ordes, zie Ed Haynes 2001.

schoten werd immers niet afgeleid van, maar bleek juist bepalend voor het verdelen van politieke invloed. In het Lagerhuis zou de zetelverdeling vooral gebaseerd zijn op bevolkingsaantal (White Paper 1933: 6). Hyderabad mocht volgens die formule zestien leden benoemen in het Lagerhuis en kleinere staten als Janjira, Mudhol en Bhor gezamenlijk één. Deze voorstellen vonden in 1935 vrijwel ongewijzigd een plaats in de nieuwe India Act, maar de vorsten waren onderling over de zetelverdeling nog lang niet uitgepraat.

We hebben ons aan het begin van dit artikel echter niet de vraag gesteld wat de inspanningen van de vorsten in deze periode politiek opleverden. De vraag was of de onderlinge verhoudingen tussen de verschillende staten konden worden begrepen in termen van hiërarchie en mobiliteit zoals wij die kennen uit analyses van het kastenstelsel. Na bestudering van de dossiers van het CoC lijkt dat inderdaad het geval, waarbij vooral de overeenkomsten in de onderlinge verhoudingen tussen staten en kasten opvallen. Net als onder kasten bestond er onder staten een sterk gevoel van hiërarchie en een gedurig streven om in die hiërarchie te stijgen door overname van de rechten en het ceremonieel van de grote of direct aangrenzende staten.

Omdat veel van het hier besproken ceremonieel van Europese herkomst bleek, nam deze verticale mobiliteit vaak de vorm aan van verwestering. Zoals kasten gebruik maakten van de drukpers om zich doeltreffend te organiseren, stelden staten naar Europees voorbeeld ridderordes in om hun aanspraak op hogere status te onderstrepen. Sommige elementen van Indiaas ceremonieel zoals titulatuur en aanspreekvormen bleven in stand, maar andere werden door de Britten aan banden gelegd. Het aanbieden van *peshkash* (geschenken) en *nazrana* (gouden munten), waarbij de hoger geplaatste ook de kostbaarste presenten mocht aanbieden, werd door de Britten aan strikte regels onderworpen, omdat zij geneigd waren dit te zien als een poging tot omkoping. Alleen na officiële toestemming mochten meer prominente vorsten geschenken aanbieden, mits 'objects of interest more than of value'.¹⁵

Sommige kleinere vorsten gingen in hun zucht naar status zover om alle rechten en onderscheidingen op te eisen die toebehoorden aan de vorsten van Hyderabad of Mysore. De Britten wezen dergelijke eisen, net als de aanspraken van lagere kasten op *kshatriya* status, als onredelijk van de hand. Toch blijken de Britten met grotere vrijmoedigheid te hebben ingegrepen in de onderlinge wedijver van staten dan in die van kasten. Bij kasten ging het in de Britse

15 Zie de uitgebreide voorschriften van Regering van Bombay aan Resident van Baroda bij het bezoek van de Hertog van Edinburgh in 1870, R/2/489/75 in OIOC.

Rijtoer van de *Maharaja (Gaikawad)* van Baroda, niet gedateerd (privécollectie Kenneth Robbins, Virginia, USA)

opvatting om gevoelige zaken als religie en in de sanskriet traditie vastgelegde rangorde. De ervaring had geleerd dat de koloniale overheid er wijs aan deed zich in die aangelegenheden terughoudend op te stellen. Bij de vorstenstaten ging het echter om militaire macht en politieke manipulatie en dat was een wereld waarin de Britten zich beter thuis voelden. Uit de beschikbare documenten kan worden opgemaakt dat de Britten op ruime schaal titels en saluutschoten uitdeelden, hetgeen de rivaliteit tussen de vorsten alleen maar aanwakkerde. Net als bij kasten leidde de koloniale bemoeienis met de staten tot een versterking van de hiërarchische verhoudingen.

Bij de discussies over ceremonieel was er ruimte voor de vorsten om hun problemen aan de orde te stellen. Maar die ruimte kon niet maskeren dat het toch uiteindelijk de Britten waren die de beslissingen namen. Zij schreven de vergaderingen uit, stelden de agenda vast en zagen erop toe dat de rechten van de Kroon of de onafhankelijkheid van het leger niet werden aangetast. Zoals in het pre-Britse India vorsten de formele bevoegdheid hadden toe te zien op de kastenhiërarchie, zo waren het onder het koloniale systeem ambtenaren van het Politieke Departement die de vorstelijke rangorde vaststelden en zorgvuldig bewaakten.

Er blijft echter een belangrijk verschil. Srinivas (1962: 45; 1976: 183) gaf aan dat de mobiliteit in het kastensysteem niet alleen werd bepaald door rituele criteria maar ook door economische en politieke factoren. Meer macht in de economische en politieke sfeer kon leiden tot aanspraken op een sterkere positie in de rituele sfeer en daarmee een hogere plaats in de kastenhierarchie. Leaders van een dominante kaste of lokale hoofdmannen konden opklimmen tot de positie van een *Raja* door het veroveren van land of vergroten van hun aanhang (Srinivas 1968: 190). De vestiging van het koloniale bestuur sloot voor vorsten de kans op positieverbetering door middel van krijgsgeweld echter af. Terwijl kasten onder het koloniale bewind tal van nieuwe mogelijkheden kregen, bleven de kansen voor de staten meer beperkt.

Tegen het einde van de Eerste Wereldoorlog had de *Maharaja* van Bikaner de onderkoning gevraagd de vorsten gebiedsuitbreiding te geven in India of in veroverd gebied, zoals Duits Oost-Afrika, als beloning voor hun oorlogsinspanningen. Dat was ook gedaan na de Muiterij van 1857-1858. Het verzoek werd niet gehonoreerd, omdat, in de woorden van Chamberlain, Engeland geen land meer had om weg te geven. De vorsten kregen een eigen overlegorgaan (de Kamer) en werden betrokken bij de voorbereidingen van een politieke federatie. Maar titels en andere onderscheidingen waren losgemaakt van de toewijzing van land en inkomsten. Ceremonieel bleef wel een belangrijk machtsdomein van de vorsten, juist omdat uitbreiding van macht of territorium niet langer tot de mogelijkheden behoorde. En soms, zoals bij de zeteltoewijzing voor de Vorstenkamer en het Hogerhuis, gaf ceremonieel toegang tot invloed. De Kamer had echter weinig bevoegdheden en het federale parlement kwam nooit bijeen. De federatie werd ingehaald door de onafhankelijkheid (1947).

Literatuur

- Aitchison, Charles (1862-92) *Collection of Treaties, Engagements and Sanads relating to India*, Calcutta: Superintendent of Government Printing, 11 vols.
- Chamber of Princes (1929) *The British Crown & the Indian States: an outline sketch drawn up on behalf of the Standing Committee of the Chamber of Princes*. London: P.S. King.
- Cohn, Bernard S. (1983) 'Representing Authority in Victorian India', in Eric Hobsbawm & Terence Ranger (eds.), *The Invention of Tradition*, pp.165-209, Cambridge: University Press.
- 'Committee on Ceremonials 1932' met nota van Bhopal en 'Record of Proceedings of the Committee on Ceremonials' in R/2(508/150). Reacties van 'Ruling Princes and Chiefs on the Record of Proceedings of the Committee on Ceremonials' in

- L/P&S/13/1761, in 'Oriental and India Office Collections of the British Library' (London).
- Copland, Ian (1982) *The British Raj and the Indian Princes: paramountcy in western India, 1857-1930*, Hyderabad: Orient Longman.
- Copland, Ian (1997) *The Princes of India in the Endgame of Empire 1917-47*, Cambridge: Cambridge University Press.
- Dumont, L. (1972) *Homo Hierarchicus: the caste system and its implications*, London: Paladin.
- Fisher, Michael H. (1985) 'The Imperial Coronation of 1819: Awadh, the British and the Mughals', *Modern Asian Studies*, 19 (2): 239-277.
- Hardgrave, Robert L. (1969) *The Nadars of Tamilnad. The Political Culture of a Community in Change*, Berkeley: University of California Press.
- Haynes, Ed (2001) *Indirect Izzat: representing honor in the Indian 'Princely' States, 1858-1970*, unpublished conference paper.
- Indian States Committee 1928-29, Report of*, (1929) London: HMSO.
- Kooiman, Dick (2003) 'Meeting at the threshold, at the edge of the carpet or somewhere in between? Questions of ceremonial in princely India', in *Indian Economic and Social History Review*, (te verschijnen).
- MacMunn, Sir George (1936) *The Indian States and Princes*, London: Jarrolds.
- Mehta, Gita (1999) *Raj*, London: Vintage.
- Origin, Rise and Consolidation of the Indian States, The*, (1929) First published by Government of India in 1932 for private circulation only. Reprinted in 1975 by B.R.Publishing Delhi.
- Phadnis, Urmila (1968) *Towards the Integration of Indian States, 1919-47*, Bombay: Asia Publishing House.
- Sever, Adrian (ed.) (1985) *Documents and Speeches on the Indian Princely States*, Delhi: B.R.Publishing, 2 Vols.
- Srinivas, M.N. (1962) *Caste in Modern India and Other Essays*, London: Asia Publishing House.
- Srinivas, M.N. (1968) 'Mobility in the Caste System', in Milton Singer & Bernard S. Cohn (eds.), *Structure and Change in Indian Society*, Chicago: Chicago University Press.
- Srinivas, M.N. (1976) *The Remembered Village*, New Delhi: Oxford University Press.
- Tupper, C.L. (ed.) (1895) *Indian Political Practice. A Collection of the Decisions of the Government of India in Political Cases*, Calcutta: Government Printing, 4 Vols.
- White Paper (1933) *Proposals for Indian Constitutional Reform*, New Delhi: Government of India Press.